

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 24. НОВЕМБРА 1887.

* ГОДИНА XII *

ПОЗОРИШТЕ

* БРОЈ 30. *

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут па по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРИЈАТЕЉСКИ ДУГ.

(УЛОМАК ИЗ „НЕКОЛИКИХ ПОТЕЗА“.)

(Наставак.)

За тим га не видех пуно времена. Распитивао сам за њ' на све стране, али му нико не знаћаше ни трага ни гласа. Најзад путујући са дружином из места у место, доћосмо у један повећи српски град у равном Банату, где се позабависмо равно месец дана. Тек па неколико дана, пре него што ћемо кренути даље, случајно дознадох, да се мој јадни пријатељ налази у истом месту. Невоља га најпосле бејаше сломила, те се склонио — у болницу. Сместа сам одјурло тамо. Упутише ме, показаше ми неку празну постељу а рекоше ми сасма равнодушно:

„То је он.“

Да, постеља изгледаше празна, јер је у њој лежао само један живи костур... Ужасно је то било погледати тај разорени живот. Из очију му вијаше гробница немог очаја, а тијани му глас јечаше као да долази испод земље, или као изумиројши ропац последњега нада; а у томе гласу и у томе погледу бејаше му се стекао задњи остатак мал' не угашена живота. Срце ми је хтело препући од бола, али се уздржах, да му не очемерим оно мало радости нова нам састанка. Ослових га веселим лицем, као да сам му дошао у сватове, а не па вечни опроштај. Како ме спази, крену се у постељи тешком муком, поглед му оживе, закашља се, јекну и пружи ми суху руку своју.

„Хвала ти, од срца ти хвала, што си дошао. Не знаш, како ми је мило! Већ четрдесет дана лежим овде, па још нигда

не видех позната лица. Никога од мојих, никог од наших све до селе (па ни од тада никада никог), као да сам се на Бога бацао камењем... Шта ћете представљати данас?... Ах, ово су досадни, сурови људи!... Море ме глађу. Мисле луде, да сам ја ваљда пројак, да лежим овде за бадава... Казао сам, да ћу им платити, дабоме, да ћу им платити, само док мало прездравим... Ноћас сам сневао, да сам добио место на сталној позорници... Тако је!... Нећу се више потуцати. Кад оздравим, одаћу се само једној струци. Нашто да и даље распачавам снагу?... Груди ме више не боле, само ме још ту у грлу нешто голица... не да ми да дишем... Ај, та уби ме ова самоћа и нерад...“

Још смо се дugo и дugo разговарали, а говорили смо искључиво о позоришту. Молио ме, да му причам, и запиткивао ме о свему и свачему до ситнице. Тражио је савета, склапао планове, подизао на трулим стубовима матловиту зграду будућности своје — и био сретан, сретан к'о нико његов! Ја сам му помогао, одобравао, будио у њему спасења над и намамио га на смеј. Смејао се радосно, као дете после купања — али га баш у тај мах загрџну страховит кашаљ, лице му потамни, зацени се, а тело му се укочи као проштац...

Нисам могао више издржати, нисам се могао претварати и даље. Опростих се с њиме и нагло одох дома, а у глави ми

непрестано хујаше онај његов сухи потмули глас, као укона песма, или праскање дотореле воштанице. Узгред сам се постарао за бољу му негу и марљивије лечење, ма да о животу не би ни помена; а пре, него што ћемо одпотовати даље, одох му, да се опростимо од тад до послетка. Био је необично весео. Чим сам се појавио, рече ми:

„Добро је, врло добро! Лекар ми је рекао, да могу напустити лечење. Вели, није потребно; проћи ће то већ и само, и то врло брзо. . . Ваљан човек! Видиш, мало је тако добрих и честитих људи. . . Па набавио ми је из болничке књижнице и неколико класика да читам; знаш, требаће ми то касније . . . ради студије. . . Него он ме ињак, кानда, по мало вара. Вели да није ништа, али ја опет осећам као да су ми плућа мало начета. . . Нашао он глумцу да подваљује! Доктор и — глумац! Којешта! . . .“

Ја сам га и опет тешио, причао му, збијао шалу и смејао се силом, само да га разгалим. Уверавао сам га, да ће се то све побољшати, да то не чини ништа, ама баш ништа, ако су му плућа мало и окрзнута — а он јадник у тај мах једва ако је имао какав кријадак од плућа. Лагао сам га у очи и без зазора, а он ме гледаше поверљиво, као весника нове среће и нова живота. Видех да ми слепо верује, да се детињски нада, па се чисто згадиши на опору истину, те пригрлих умиљату лаж, лену, чаролијску лаж, која тако снажно крепи плашљиво срце човечије и тако слатко опија слабачки нам ум.

Та, за бога, зар ми нисмо глумци? Ми смо шаљивчине, ми смо људи „сретне“ природе, ми само говоримо, а не осећамо, ми можемо и морамо да терамо комедију и на самртничкој постељи. За нас не постоји истина, за нас постоји само обмана — обмана од почетка до краја.

(Свршић се.)

ЛИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Перишонов пут, шаљиво игра у 4 чина од Е. Лабинија, превод с француског, приказана у Новом Саду први пут у четвртак 19. новембра 1887.)

После драме Адријене Лекуврерове, у којој смо доста напрезали живце, дође шаљива игра „Перишонов пут“, где смо се морали баш смејати. Смеј и опет смеј, тако да читава грума и није ни за што друго него да се смејемо, да нас све вилице заболе.

Перишон је главна особа; богат је то колар, па се диже па пут са женом и кћерком, хоће да се прође и да види Швајцарску; упути се нађе са неколико пустолова, ал главна су два, Арман Дерош и Данијел Савари, а то зато, што облећу око кћери његове, па су је већ и запросили. Арман и Данијел прате узастопце породицу Перишонову и гледе, да један другог из седла истиене указујући Перишону и његовима разне услуге. На послетку је победио Арман, ал не толико услугама, које је Перишон омаловажавао, шта вине и кривио га због њих, већ је победио тиме, што је љубљеник Перишонов, Данијел, исповедио се Арману и Перишону назвао неблагодарним а Перишон слушао

то; зато се Перишон окренуо Арману те му и кћер дао; међу тим и мати и кћи били су на клојени Арману.

Ово, зачињено глупостима, које је Перишон починио у путу своме — све је. Све се врти око Перишона, а жена му и кћи изгледају као неке лутке; више су активни Арман и Данијел, друге особе су ту, ал би могло бити и без њих сасвим, да није Перишон у путничку књигу уписао „капетан је звекан“.

Лабин је овом шаљивом игром хтео да гледаоци проведу једно вече у смеју и да даде прилике веитом комичару, да се покаже у свој слави својој, ал да се попите и — умори. Друге цели није могао имати; и нико не може то ни тврдити.

У том погледу је успео Та шта смо чули и видели — ништа; гледали смо само господ Добриновића и смејали се његовом комичарском дару. Доиста се господ Добриновић одликовао смешном игром, извађајући збуњеног путника, уображеног луцкова, заборавног старца, превртњиог човека и смешнобрижног оца начином, како само он знаде. Уз њега таки стоји г. Миљковић, који је такође запео комичну жицу своју; и г. Милојевић и г.

Лукић нису кварили, ако нису помогли целини; г. Васиљевић био је сувише невесео љубавник а овамо је путник, којега никакве бриге не треба да море.

Приметити нам је, да представљачи неки слабо пазе, како излазе на позорницу; тако долазе они гологлави, који не треба, а који треба да дођу гологлави, ти баш метну шешире и то — грдне; други пут дођу на улицу гологлави а у собу под шеширом.

Музика међу првим и другим чином разведрила је много лице у публике свирајући скуп разних српских старијих и новијих мелодија.

—a—

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

Гђа Јулка **Јовановићна**, глумица на кр. ери. нар. београдској позорници, гостовала је досле у три улоге: као баба Фрошарова у „Две сиротице“, као Крешченција у „Иванском двору“ и као Мутибарићка у Розенову филистарском комаду: „Еј људи, што се не жените!“ О самим комадима излишно је говорити, јер су и превише познати, тако познати, да ове године ваљда неби ни изашли на позорницу, кад неби било гошће Јовановићке, која баш споменуте улоге убраја међу своје најбоље, премда су те улоге подређеног значаја у тим комадима. У свима досадањим улогама доказала је напа гошћа, да је реалистична вештакиња, те да је карактере, што их приказује, до најситнијих детаља проучила. Стару Фрошарову умела је она и с неком комиком задахнути, што мало која интерпреткиња те улоге чини, а њена Крешченција бијаше злобна и самојесна, али уз то ипак у души добра и пријатна брњавица, коју човек може и заволети, кад се с њом добро упозна. Језик је гђи Јовановићки до крајности покоран, те се њене брњавице могу и у највећем заносу језичавости потпуно разумети. Уз то она уме лепо погодити тон карактера, које приказује, и томе тону до краја остати доследна. Карактеристика јој је по том свестрана и заобљена. Сва своја добра својства истакла је и 10. (22.) нов. у улози Мутибарићке. Ту готово невероватну карикатуру, без које не може бити немачка комедија, она уме приказати тако реалистично, да нам карикатура ишчезава испред очију, а остаје пред нама смешна баба, која мора свугде да прињушкава, свугде да свој језик уплете, али тиме никде не шкоди, јер је одвише смешна, а да би могла шкодити. Њена је брњавост елементарна, а неутрудивост у понављању брњарија тако велика, да с пуним правом заслужује име „великог бубња.“ Опћинство је симпатично поздрављало гошћу у свакој представи, али се је слабо одазивало самим комадима, који већ одавна овде

не уживају најбољега гласа. Загребачке колеге штовање гошће нису се ипак тиме дали смести, па су настојали, да представе буду што боље и што складније.

Н. Н.

ПОЗОРИШТЕ.

(*Добровољна позоришна представа.*) „Садашњост“, недељни лист, што излази у В. Кикинди, јавља ово: „За ово кратко време ево већ треће представе позоришне, коју је наша времена омладина приредила. Овај пут би намењен чист приход нашем певачком друштву „Гусле.“ Приказана су два комада. На првом месту беше „Тајни састанак“, шаљива игра у 1 чину, који је са мађарског превео др. Б. Давидовић. Ова глума изискује врло живу радњу, а комичност лежи у самој ситуацији, коју треба глумци сами да изведу. И искрено морамо рећи, да смо се бојали, е пеће испасти напним вредним дилетантима, да изнесу све особине тако, да буде публици и разумљива и комична. Но преварили смо се. Дилентанти су показали, да се трудом и вољом све постићи може. Радња особито у оној сцени, где се Јелка (гђа Јулка Бркићева) и Милутин (г. Емил Рајковић) из ненада састану, тако је живо и складно текла, да смо се заиста изненадили.

Не може нам се на ино, но морамо и друге приказиваче ка: г. дра Давидовића (Лазић), гђцу Љ. Веселиновићеву и гђцу С. Печујчеву, и онда Младена Влаховића похвалити, и замолити их, да нам и други пут тако весеље припремити не пропусте.

На другом месту беше шаљива игра од др. Огња „Нису се добро разумели“. Сви приказивачи су се трудали, да нам изнесу што боље могу ову глуму и труд им показивање резултата. Улоге су врло сретно биле подељене а особито је сретан био одбор у избору, кад је куварову улогу дао гдју М. К. Петровићу. Овога игра, а гдна К. Бубаловића маска се особито допала публици. Публика је своје признање изразила свима приказивачима, што је после свршетка и једног и другог парчета, суделоваче изазвала. Живили сви приказивачи.

На каси је пало преко 85 фор. Друштво „Гусле“ добило је до 40 фор.

Публика се лено одавала, што се и из горњих цифара види. Особито нам је мило било видети, да је ову представу приличан број ратара посетио, те нам се и нехотице ставља питање, неби ли се могло и такво које парче приказати, које би и за њих било од душевне користи?

До скора виђења мила позоришна дружина! —

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

11. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИЛАТИ 8.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 24. НОВЕМБРА 1887.

П р в и п у т:

ЦРНА ПЕГА.

ДРАМА У 3 РАДЊЕ. МАЂАРСКИ НАПИСАО ГРИГОРИЈЕ ЧИКИЈА. ПРЕВЕО ЈОВАН ГРЧИЋ.
РЕДИТЕЉ: ДОБРИНОВИЋ.

О С О Б Е:

Удова Кездијевица	Д. Ружићка.
Бела, син јој	М. Димитријевић.
Вићентије Албија, банкар	Милојевић.
Лота, његова жена	З. Милојевићка.
Лидија, њихова нећака	С. Вујићка.
Макарија, одветник	Марковић.
Магда, његова жена	М. Максимовићева.
Андија Ланг	Миљковић.
Гашпар Фама	Лукић.
Јулије Проквија	Васиљевић.
Данило Храбоција	Лазић.
Храбоцијевица	Ј. Добриновићка.
Пасторија, лечник	В. Димитријевић.
Петар, слуга у Макарије	Врга.
Адолф, слуга у Беле	Кестерчанек.
Собарица у Макарија	Д. Николићева.

Полицајски повереник и полиција.

У четвртак 26. новембра: „ДОКТОР КЛАУС.“ Шаљива игра у 5 чипова, написао
Адолф Ларонж, превео Сава Петровић. Редитељ: Добриновић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата
после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. dlt. fizeit.)